

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ
УКРАЇНИ

СУХОМЛИН Віктор Борисович

УДК 661.35.081

**ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ
ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

КИЇВ - 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, професор **ВОРОНА Петро Васильович**, перший проректор Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор **КРАВЧЕНКО Мілена В'ячеславівна**, професор кафедри соціальної і гуманітарної політики Національної академії державного управління при Президентові України;

кандидат наук з державного управління **ШПАК Олег Анатолійович**, керівник секретаріату Чернігівської територіальної організації Партії «БПП «Солідарність».

Захист відбудеться *5 квітня 2019 року о 15-й годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.810.01 Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за адресою: 03057, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, к. 201.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (03057, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17).

Автореферат розісланий *28 лютого 2019 року*.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Я.В. Мельник

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Проблема зайнятості населення в умовах соціальної кризи в Україні, структурних змін в економіці, запровадження сучасних інноваційних практик розвитку її сфер і галузей актуалізує доцільність науково-практичного аналізу та розроблення відповідного інструментарію розвитку зайнятості населення шляхом формування й реалізації ефективної державної політики. Це обумовлено тим, що зайнятість є найважливішою соціально-економічною проблемою, пов'язаною з ресурсним потенціалом людей, їх продуктивною діяльністю та здатністю держави створити сприятливий простір для їх працевлаштування відповідно до професійних здібностей та їх корелювання з кваліфікаційними вимогами, які висуває сучасний ринок праці.

Стратегічно не вирішеною для глобального й національного ринку праці є проблема концептуального, методологічного й технологічного забезпечення зайнятості населення, яка потребує належного розроблення та запровадження відповідних державних програм і заходів оптимізації соціально-трудої сфери. Їх доцільність обумовлена необхідністю: осмислення змін на світовому ринку праці, що вимагає запровадження структурних реформ у даній сфері; ідентифікації факторів реалізації активної політики зайнятості населення та розроблення відповідної методології оцінки безробіття за відповідними параметрами, які корелюються із сучасною соціально-економічною та політичною ситуацією в державі; забезпечення балансу між попитом та пропозицією трудового потенціалу як інструменту посилення показників зайнятості конкурентоспроможного населення.

У науковій літературі проблемам зайнятості присвячені публікації В.Баштанника, К.Ващенко, Р.Войтович, П.Ворони, Н.Гончарук, В.Гошовської, Н.Грицяк, О.Гладуна, І.Гайсюка, Н.Діденко; М.Долішнього, Ю.Ковбасюка, О.Линдюк, А.Рачинського, В.Рижих, А.Семенченка, П.Шевчука, О.Ярош. Зайнятість як окремий вид соціально-трудої діяльності у різних сферах життя розглядалось у працях таких західноєвропейських вчених як: Т.Веблен, П.Герман, Д.Гілдер, В.П.Гімпельсон, Б.Гріффітц, Ж.Макдевід, К.Макконелл, А.Маршалл, Р.Окейн, Х.Полайтт, М.Самуельсон, А.Сміт, Ж.Шумпетер, Р.Хенкінс. Структурно-функціональний аналіз зайнятості населення в умовах інноваційних змін представлений у дослідницьких підходах: І.Белоусова, Л.Бляхмана, Н.Волгіна, Т.Долгопятової, І.Заславського, Ю.Кокіна, Н.Колесникова, К.Королевського, В.Куликова, Н.Мухетдиної, В.Пригаріна, С.Смірної, В.Цветаєвої та ін.

Водночас, аналіз наукових праць засвідчив необхідність подальшого дослідження актуальних наукових і прикладних проблем зайнятості як структурно-функціонального елементу розвитку сучасного суспільства та забезпечення ефективності функціонування соціально-трудої сфери, розробки інструментарію соціального партнерства як ефективного засобу налагодження взаємодії між усіма суб'єктами сфери зайнятості населення та розвитку ринку праці. Методологічне розроблення даної проблематики сприяє розвитку теорії державного управління, поглибленню уявлень щодо вирішення актуальних питань подолання безробіття, пошуку ефективних інструментів оптимізації державної політики у сфері зайнятості населення України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дане дисертаційне дослідження виконане згідно з комплексними науково-дослідними роботами Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України «Модернізація та підвищення ефективності публічного управління у сфері зайнятості в контексті євроінтеграції» (державний реєстраційний номер ДЄ 0118V003561), «Інституційне забезпечення ринку праці України в умовах соціально-економічної стабільності» (державний реєстраційний номер 0113U002191), «Управління інноваційно-інвестиційним розвитком регіону в умовах децентралізації та регіональної демократії» (державний реєстраційний номер 0113U005266). Автором розроблений комплекс інституційних заходів щодо врегулювання соціально-трудових відносин у сфері зайнятості населення, вивчені особливості вітчизняної моделі розвитку сфери зайнятості населення та розкрито оптимізаційні механізми довгострокової державної політики у сфері подолання безробіття в Україні, серед яких особлива увага приділялась обґрунтуванню принципів, критеріїв, засобів запровадження інституційно-оптимізаційних механізмів розвитку сфери зайнятості населення.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є науково-теоретичне обґрунтування механізмів формування та реалізації державної політики у сфері зайнятості населення та розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення процедур і технологій її реалізації в сучасних умовах суспільного розвитку. Для досягнення поставленої мети визначено такі *завдання*:

- здійснити теоретико-методологічний аналіз зайнятості населення у контексті сучасних дослідницьких підходів, охарактеризувати основні концепції;
- проаналізувати особливості становлення державної політики у сфері зайнятості населення;
- розкрити сутність інноваційних змін суспільного розвитку та конкретизувати їх вплив на функціонування сфери зайнятості населення;
- ідентифікувати зміст професійної освіти як структурної умови формування сфери зайнятості населення в умовах інноваційних змін;
- обґрунтувати програмно-цільовий метод та основні моделі реалізації державної політики в умовах інноваційних змін;
- систематизувати основні моделі реалізації державної політики у сфері активної зайнятості населення в умовах інноваційних змін;
- провести аналіз нормативно-правового забезпечення державної політики зайнятості в Україні;
- охарактеризувати довгострокову політику подолання безробіття як оптимізаційний механізм подолання безробіття в Україні;
- розробити інституційно-оптимізаційні механізми розвитку сфери зайнятості населення в Україні.

Об'єкт дослідження – державна політика у сфері зайнятості населення.

Предмет дослідження – інституціоналізація механізмів формування та реалізації державної політики у сфері зайнятості населення.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в роботі застосовано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів: аналізу, синтезу,

узагальнення, абстрактно-логічний метод (для визначення сутності та співвідношення основних теоретичних понять і категорій), дедукції (розкрито сутність, особливості та моделі формування державної політики у сфері зайнятості в умовах інноваційних змін), порівняльний (для імплементації зарубіжного досвіду в Україні), аксіоматизації (розроблено оптимізаційні механізми довгострокової державної політики у сфері подолання безробіття в Україні), аналогії (запропоновано інституційно-оптимізаційні механізми розвитку сфери зайнятості населення України).

Методологічною базою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема офіційні публікації міжнародних організацій.

Інформаційну та емпіричну базу дослідження сформуvalи нормативні документи органів державної та регіональної влади, статистичні та соціологічні дані, матеріали, опубліковані в періодичних виданнях та мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні механізмів формування та реалізації державної політики у сфері зайнятості населення в сучасних умовах суспільного розвитку, на основі чого розроблено практичні рекомендації з підвищення ефективності активної політики зайнятості населення, що конкретизовано у таких наукових положеннях:

уперше:

сформульовано авторське розуміння зайнятості населення як структурної умови демократизації публічного управління, яка закладає методологічні й технологічні регулятори адміністрування, що розширюють нормативи для вільної реалізації права громадян на реалізацію власної життєдіяльності, враховуючи відповідні соціально-економічні умови розвитку та функціонування держави; поряд із можливістю реалізації суспільно-корисної діяльності створюють відповідні технологічні запобіжники, які забороняють адміністративний примус людей до праці, санкціонуючи їх право на незайнятість за умови наявності у них прибутків, які не суперечать законодавчим нормам; обґрунтовано доцільність запровадження методу демократизації соціально-трудова відносин, який продемонстрував перехід від бюрократичної структури управління до багаторівневого мережевого структурного управління і завдяки відсутності в його структурі проміжних ланок процес прийняття рішень відбувається набагато швидше та ефективніше, забезпечуючи залучення працівників до реалізації сервісних та управлінських функцій, що слугуватиме результативності реалізації відповідних завдань у сфері зайнятості й певним чином «розвантажить» державу від надмірних функцій її централізації;

охарактеризовано професійну освіту як структурно-функціональну складову продуктивної зайнятості населення в умовах інноваційних змін, яка включає набуття стратегічних знань та опанування відповідних умінь та навичок (креативне, вільне пізнання світу та стимулювання до самостійного отримання знань); на підставі цього: показано, що вона має будуватися за чітким алгоритмом – рівень працевлаштування випускників освітніх закладів залежить від того, наскільки методологія діяльності останніх скоординована з діяльністю роботодавців, служб зайнятості та об'єктивним потребам суспільного розвитку; ідентифіковано її методологічні елементи: професійна просвіта; професійне виховання; професійне

консультування; професійний розвиток; підтримка професійної кар'єри; професійний відбір;

удосконалено:

підхід до визначення державної політики у сфері зайнятості населення як сукупність заходів (прямого державного та безпосереднього впливу на трудову сферу), спрямованих на стимулювання залучення та ефективне функціонування індивідуумів у сфері праці для досягнення цілей суспільства; багаторівневий процес регулювання у даній сфері, який включає відповідні структурні рівні: макрорівень (забезпечує стратегічне вирішення проблем зайнятості); регіональний (передбачає запровадження основних напрямів реалізації державної політики у даній сфері на мікрорівні й активну участь та сприяння регіонів щодо її здійснення); місцевий (забезпечує практичну й безпосередню діяльність щодо працевлаштування населення, виплат по безробіттю, навчання); класифіковано основні функції держави у сфері зайнятості (соціально-економічна, законодавча, захисна, рольова), реалізація яких передбачає формування інфраструктури забезпечення зайнятості населення, яка б слугувала розвитку системи зайнятості населення і досягненню рівноваги попиту та пропозиції на ринку праці;

поняття «інноваційна зайнятості населення», що характеризує зайнятість в умовах розвитку сучасних інформаційно-комунікативних, коли виникають нові форми, збільшується попит на «якісні трудові ресурси», здатні виконувати інформаційні та високоінтелектуальні види робіт у всіх сферах суспільного життя; ідентифіковано фактори її виникнення: підвищення попиту на фахівців з високим рівнем мобільності, креативності, інноваційності, адаптивності в умовах поширення інформаційних технологій; посилення ролі безперервної освіти; запровадження інноваційних технологій надання освітніх послуг; здійснення соціальних реформ для розвитку високотехнологічних інституцій та культури; активізація процесу ефективного перерозподілу функцій між державними та недержавними інституціями; розвиток публічно-приватного партнерства; поширення соціальної відповідальності бізнесу; запровадження інноваційних засад соціально-трудова відносин;

систематизацію основних моделей реалізації державної політики у сфері активної зайнятості населення в умовах інноваційних змін, які сформувались у межах світової практики публічного управління у сфері ринку праці, кожна із яких має свої індивідуально-типологічні особливості формування та реалізації політики зайнятості та враховує сукупність механізмів держави щодо забезпечення зайнятості населення. До таких моделей належать: європейська (скорочення чисельності осіб, зайнятих при підвищенні продуктивності праці); скандинавська (створення робочих місць у державному секторі за державні кошти); американська (механізми страхування громадян від безробіття); японська (внутрішнє переміщення трудового потенціалу в межах окремої організаційної структури); шведська (активний вплив держави на функціонування ринку праці та зайнятість населення); модель активної зайнятості (передбачає сукупність правових, організаційних та економічних заходів держави, спрямованих на зниження показників безробіття шляхом попередження, профілактики звільнення працівників для збереження робочих місць); модель пасивної політики (передбачає

запровадження низки заходів, спрямованих на забезпечення виплат по безробіттю та надання відповідних послуг з добору робочих місць через відповідні інституційні структури держави);

перелік технологічних прийомів реалізації довгострокової державної політики подолання безробіття, які забезпечуватимуть оптимізаційний ефект для сфери зайнятості населення, серед яких: а) запровадження жорсткої стабілізаційної політики розвитку різних виробничих галузей та сфер суспільного життя; б) збалансування централізованих та демократичних підходів до забезпечення суспільного розвитку, що забезпечить регламенті корективи та приведе у відповідність кількість робочих місць з реальними потребами відповідних секторів економіки; в) попередження міграційних процесів шляхом запровадження регулятивних норм щодо розвитку відповідних секторів економіки і наповнення їх необхідним трудовим потенціалом; г) раціональний розподіл працездатного населення між регіонами та галузями діяльності;

набули подальшого розвитку:

дослідження інноваційного типу суспільного розвитку, який висуває нові вимоги до фахівців у різних сферах суспільного життя, зумовлюючи доцільність володіння новими *навичками* (мультимовність, мультикультурність), що слугує модернізації виробництва, поступово витісняючи традиційні види діяльності та спеціалізації; на підставі цього розмежовано специфіку інноваційної (стосується реалізації «психоемоційної енергії, яка обґрунтовується прагненням до пізнання на фоні емоційного підкріплення й конкретного досягнення чітко визначеної мети) та інтелектуальної (стосується розумових здібностей фахівців) діяльності;

методика профілювання безробітних та зниження тривалого безробіття в Україні, яка слугує покращенню показників щодо об'єктивності оцінки здатності безробітних та ефективності використовувати відповідні активні програми з подолання безробіття; її запровадження передбачає модернізацію та структурну перебудову системи Державної служби зайнятості на основі запровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій, що дозволить забезпечити створення додаткових робочих місць.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці теоретико-методологічних і практико-прикладних положень, оформлених у конкретні пропозиції, які можуть бути реалізовані і стати основою формування та реалізації державної політики у сфері зайнятості населення в сучасних умовах суспільного розвитку.

Окремі положення дисертаційного дослідження використовувались:

- Київською обласною державною адміністрацією (довідка щодо впровадження від 12 липня 2018 року);
- Київським міським центром зайнятості (довідка щодо впровадження від 18 вересня 2018 року);
- Київським обласним центром зайнятості (довідка щодо впровадження від 2 жовтня 2018 року);
- Державна служба зайнятості (Центральний апарат) (довідка щодо впровадження від 12 листопада 2018 року).

– Верховна Рада України, Комітет з питань промислової політики та підприємництва (довідка щодо впровадження від 22 листопада 2018 року);

Розроблені теоретико-практичні положення, висновки та рекомендації можуть бути використані:

– у дослідженнях, програмах та проектах відповідних органів державної влади, науково-дослідних інститутах, навчальних закладах і структурах підвищення кваліфікації щодо питань зайнятості населення та реалізації вітчизняної моделі ринку праці в сучасних умовах суспільного розвитку та розроблення інституційних засобів оптимізації соціальної політики держави.

Запропоновані теоретичні положення та практичні рекомендації можуть також становити оптимізаційну основу для реалізації державної політики ефективної зайнятості населення України на сучасному етапі суспільного розвитку.

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які характеризуються новизною і становлять цінність для розвитку науки державного управління, отримані автором самостійно.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи були презентовані та обговорені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: Науково-практична конференція за міжнародною участю «Науково-практичне забезпечення розвитку та співробітництва об'єднаних територіальних громад» (м. Дніпро, 30 жовтня 2018 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Форум прямої демократії» (м. Київ, 4 грудня 2018 р.); науково-практична конференція, присвячена 100-річчю державної служби України «Публічна служба в модерній державі» (м. Київ, 13 червня 2018 року); VII Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та аспірантів «Організаційно-управлінські та психологічні аспекти сучасного ринку праці України» (м. Київ, 1 листопада 2018 р.); XII Регіональна науково-практична конференція за міжнародною участю «Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком» (м. Дніпро, 30 листопада 2018 р.); Всеукраїнська науково-практична конференції «Форум прямої демократії» (м. Київ, 4 грудня 2018 року); круглий стіл «Роль держави та громадського сектору в соціальній адаптації переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників АТО» (м. Київ, 17 жовтня 2018 р.).

Дисертація обговорювалась та дістала схвалення на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування ІПК ДСЗУ.

Публікації. Наукові результати дисертаційної роботи опубліковано в 14 наукових працях, у тому числі в 6 статтях, надрукованих у фахових виданнях з державного управління, 1 публікація в іноземному фаховому виданні та 7 публікацій, які додатково відображають результати дослідження.

Структура дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Її основний текст викладено на 197 сторінках, загальний – становить 226 сторінок і включає 207 найменування використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** доведено актуальність теми, обґрунтовано ступінь її наукової розробленості, сформульовано мету та визначено завдання, об'єкт і предмет дослідження, наведено ступінь наукової новизни одержаних результатів, їх теоретичне та практичне значення, подано дані щодо апробації дисертації та публікацій, які підтверджують результати дослідження.

У **першому розділі** – “*Теоретико-методологічні засади дослідження державної політики у сфері зайнятості населення*” – обґрунтовано зайнятість населення як предмет наукового аналізу, особливості становлення державної політики у даній сфері.

Розкрито сутність зайнятості населення як соціально-економічної категорії, яка характеризує: формування, розподіл та використання трудових ресурсів на основі оцінки здібностей людини та її трудової діяльності за наявності відповідного рівня освіти, встановленої оплати праці; добровільну форму діяльності, яка слугує реалізації суспільно значущих функцій, відображає раціональне використання ресурсів праці, забезпечення належного рівня життя зайнятого населення, задоволення потреб працівників у підвищенні професійного рівня, всебічному розвитку особистості, забезпечує системне й перманентне відтворення робочої сили на всіх рівнях функціонування суспільної праці та виробництва.

Проаналізовано особливості становлення державної політики у сфері зайнятості населення, яка передбачає: координацію зусиль органів публічної влади всіх рівнів, взаємодію механізмів державного регулювання та ринкового саморегулювання, використання фінансових можливостей бюджетів, позабюджетних фондів, громадських об'єднань, які б сприяли економічній та соціальній ефективності відповідних програм зайнятості; спонукає державу відмовитись від централізованого управління, аби відповідним чином сформувати нову модерну систему регулювання зайнятості, головними технологічними ланками якої виступали б: розроблення відповідних законів, програм стимулювання зайнятості, укладення відповідних угод між сторонами соціального партнерства щодо формування соціально-трудова відносин на національному та регіональному рівнях.

Визначено державну політику у сфері зайнятості населення, як: сукупність заходів, спрямованих на стимулювання залучення та ефективного функціонування індивідуумів у сфері праці для досягнення цілей суспільства; систему заходів прямого державного та безпосереднього впливу на трудову сферу (ринок праці) для досягнення поставлених цілей; багаторівневий процес врегулювання відповідних процесів у даній сфері, який включає відповідні структурні рівні: *макрорівень* (забезпечує стратегічне вирішення проблем зайнятості); *регіональний* (передбачає запровадження основних напрямів реалізації державної політики у даній сфері на мікрорівні й активну участь та сприяння регіонів щодо реалізації пріоритетів своєї політики в межах своїх компетенцій); *місцевий* (забезпечує практичну й безпосередню діяльність щодо працевлаштування населення, виплат допомоги по безробіттю, навчання).

Запропоновано комплекс інституційних заходів щодо врегулювання соціально-трудова відносин у сфері зайнятості населення. Під цими заходами розуміють відповідний інституційний вплив, який забезпечує держава як гарант стабільності функціонування й розвитку сфери праці та зайнятості і який здійснюється за відповідними напрямками (соціальний розвиток; соціальне обслуговування; соціальний захист працівників; розробка та запровадження різних законів про соціальне партнерство). Ідентифіковано основні цілі, якими керується сучасна держава у контексті реалізації політики зайнятості населення, спрямованої на формування оптимальних трудових відносин: а) матеріальна підтримка і сприяння у працевлаштуванні безробітних громадян; б) підвищення кваліфікації трудового сектора держави; в) розвиток системи управління у сфері зайнятості населення, реалізація ряду законопроектів, з метою вирішення головних питань у даній сфері.

У **другому розділі** – *«Державна політика у сфері зайнятості населення в умовах інноваційних змін: сутність, особливості, моделі формування та реалізації»* – здійснено структурно-функціональний аналіз державної політики у сфері зайнятості в умовах інноваційних змін, розкрито її сутність, особливості, моделі формування та реалізації, які розкривають зміст авторської концепції.

Визначено сутність інноваційних змін суспільного розвитку та їх вплив на функціонування сфери зайнятості населення, які характеризуються: запровадженням сервісної моделі розвитку, що передбачає розвиток сфери послуг та ІТ- сектор; показано, що інноваційний тип суспільного розвитку зумовлює розвиток високотехнологічних галузей економіки, які потребують високоосвічених, інноваційних та креативних фахівців, залежно від сфери застосування, форми зайнятості, характеру мотивації та методів регулювання ринку праці.

Охарактеризовано інноваційну зайнятість як структурну передумову сталого суспільного розвитку, що сприяє збільшенню попиту на «якісні трудові ресурси», здатні виконувати інформаційні та високоінтелектуальні види робіт у всіх сферах суспільного життя; ідентифіковано фактори її виникнення: підвищення попиту на фахівців з високим рівнем мобільності, креативності, інноваційності, поширення інформаційних технологій; посилення ролі безперервної освіти; упровадження інноваційних технологій надання освітніх послуг; проведення соціальних реформ для розвитку високотехнологічних інституцій та культури; активізація процесу ефективного перерозподілу функцій між державними та недержавними інституціями; розвиток публічно-приватного партнерства; поширення соціальної відповідальності бізнесу; розвиток інноваційних засад соціально-трудова відносин.

Обґрунтовано професійну освіту як структурну умову продуктивної та високоефективної зайнятості населення в умовах інноваційних змін. Як важливий фактор підвищення інтелектуального рівня працівників та динамізації інноваційних змін суспільного розвитку вона визначає відповідну сегментацію сфери зайнятості та ринку праці, трансформує традиційну модель ринку праці за відповідними напрямками: ефективного використання трудового потенціалу держави; посилення конкурентної боротьби за робочі місця; створення потреби в підвищенні

кваліфікації працівників; призупинення плинності кадрів та відповідне підвищення продуктивності праці.

Показано, що кожна держава глобального світу в умовах інноваційних змін спрямовує свій функціональний потенціал на запровадження двох моделей політики: *модель активної політики зайнятості населення* (передбачає сукупність правових, організаційних та економічних заходів держави, спрямованих на зниження показників безробіття шляхом попередження, профілактики звільнення працівників для збереження робочих місць); *модель пасивної політики зайнятості населення* (передбачає запровадження низки заходів, спрямованих на забезпечення виплат по безробіттю та надання відповідних послуг з добору робочих місць через відповідні інституційні структури держави). Залежно від превалювання виду мобільності трудового потенціалу в межах ринку праці в умовах інноваційних змін виокремлено: *територіальну* (спрямована на забезпечення територіального руху робочої сили, шляхом заповнення робочих місць завдяки переміщенню працівників між відповідними організаціями, які розташовані в межах однієї територіальної одиниці); *горизонтальну* (переміщення працівників по горизонталі на робочих місцях у рамках конкретної організації); *вертикальну* (передбачають внутрішньо-організаційний рух працівників по ієрархічній драбині – від працівника до керівника організаційної структури); *сегментаційну* (характеризується результативним нормативним інструментарієм регулювання умов найму, праці персоналу та його соціального захисту) державну політику активної зайнятості населення.

У **третьому розділі** – «*Механізми оптимізації державної політики у сфері зайнятості населення України*» – здійснено аналіз механізмів оптимізації державної політики у сфері зайнятості України, що конкретизовано у відповідних положеннях, які розкривають зміст авторської концепції.

Охарактеризовано довгострокову політику подолання безробіття як стратегічний інструмент структурно-функціонального вирішення проблеми зайнятості та розвитку ринку праці в сучасних умовах суспільного розвитку, який передбачає: запровадження комплексу заходів щодо попередження масового безробіття, підтримання його на соціально-прийнятному рівні, підготовки, перепідготовки робочої сили, яка відповідає вимогам ринку та науково-технічного прогресу; розробку та реалізацію масштабних програм, проектів, що забезпечують вихід із застою депресивних регіонів. У своїй сукупності ці заходи спрямовані на активну участь держави у забезпеченні повної зайнятості населення, створення умов для зростання його добробуту, оптимального поєднання праці та навчання. Доведено, що її реалізація в Україні передбачає запровадження низки структурних ініціатив, зокрема стимулювання гнучкої зайнятості населення та посилення його трудової мотивації, спрямованих на мінімізацію напруги на ринку праці шляхом оптимізації основних його напрямів і запровадження відповідних програм (допомоги жінкам з дітьми, пенсіонерам, молоді, тим, хто поєднує навчання і роботу).

Ідентифіковано види безробіття в Україні: неповне (часткове) (характеризує осіб, які з відповідних економічних причин – відсутність робочих місць з повними

ставками – зайняті неповний робочий тиждень); тіньове (закрите) (породжується діаметральним спадом виробництва, яке призводить до скорочення зайнятості населення); сучасне (має типові індивідуально-типологічні особливості виникнення, враховуючи соціально-історичний контекст, умови, структуру, наслідки, характер розгортання, рівень та тривалість); фрикційне (характеризує тимчасову незайнятість, яка зумовлена добровільним переходом працівників з одного місця роботи на інше, що супроводжується звільненням на тимчасовий період); структурне (обумовлене змінами у структурі попиту та технологій виробництва, що призведе до появи нових професій, яких працівники не в змозі опанувати і змушені звільнитись або перенавчатись); інституційне (виникає в результаті нераціонального функціонування ринку праці, що відбувається внаслідок відсутності інформації про вакантні робочі місця, тривалість соціальних виплат на випадок безробіття, породжує виникнення відповідних інститутів на ринку праці не здатних гарантувати відповідний соціальний мінімум для громадян, у зв'язку з чим вони змушені виконувати свої трудові функції за достатньо низькою заробітною платнею); добровільне (пов'язане з індивідуально типологічними особливостями психологічного чи релігійного ставлення людей до праці, які не бажають працювати і яких у примусовому порядку не працевлаштувати). Довготривала політика подолання безробіття має враховувати відповідні види безробіття, оскільки перебування тривалий час людини у сфері незайнятості призводить до її декваліфікації, знижуючи її можливості обійняти конкурентне робоче місце на ринку праці.

Запропоновано комбінований підхід до реалізації процедур профілювання безробітних, який на першому етапі передбачає проведення оцінки ризиків тривалого безробіття шляхом запровадження статистичної моделі, що коригується з урахуванням позиції експертів служби зайнятості. На другому етапі працівниками служби зайнятості має здійснюватись відбір активних програм, на підставі чого відбувається ранжування безробітних на групи ризику тривалого безробіття. Запропоновано оцінювати потенціал працевлаштування безробітних за статистичною моделлю, виходячи із даних про безробітних, які обчислюються у балах. При цьому рівень мотивації безробітних до працевлаштування вираховується за допомогою анкетування (одна анкета заповнюється безробітним, а інша – фахівцем з профілювання на основі даних про пошук роботи протягом перших десяти днів із дати його реєстрації в службі зайнятості; потім відбувається виведення сумарної оцінки мотивації до працевлаштування безробітних). Запровадження даної методики дозволить визначити рівень професійної затребуваності безробітного на ринку праці, рівень його мотивації до конкретної трудової діяльності.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі розв'язано важливу наукову проблему, яка полягає в розробленні авторського підходу до обґрунтування теоретико-методологічних засад формування та реалізації державної політики у сфері зайнятості населення, відповідно до чого сформульовано такі висновки та рекомендації.

1. Здійснено теоретико-методологічний аналіз зайнятості населення як: соціально-економічної характеристики, що відображає формування, розподіл та використання трудових ресурсів на основі оцінки здібностей людини та її трудової діяльності, за наявності відповідного рівня освіти, встановленої оплати праці; окремої форми професійної діяльності громадян, пов'язаної із задоволенням особистих та суспільних потреб населення; необхідної і стратегічної умови відтворення населення, стабільного розвитку суспільства та держави, яка слугує збалансуванню показників життєвого рівня населення; основоположної характеристики ринку праці та сфери соціальної політики, яка визначає соціально-демографічний вектор її розвитку.

Охарактеризовано основні концепції зайнятості населення: *кейнсіанську* (при збільшенні обсягів національного виробництва відбувається скорочення безробіття; залежність попиту на працю від номінальної заробітної плати; забезпечення рівноваги на ринку праці досягається завдяки наявності безробіття) та *неокласичну* (економіка функціонує за повної зайнятості населення, однак не заперечується циклічне безробіття).

2. Проаналізовано **особливості становлення державної політики у сфері зайнятості населення**, яка: передбачає координацію діяльності органів публічної влади всіх рівнів, взаємодію механізмів державного регулювання та ринкового саморегулювання, використання фінансових можливостей бюджетів, позабюджетних фондів, громадських об'єднань, які б слугували економічній та соціальній ефективності відповідних програм зайнятості. Запропоновано комплекс інституційних заходів щодо врегулювання соціально-трудова відносин у сфері зайнятості населення, під якими розуміються відповідний інституційний вплив, що здійснюється за відповідними напрямками: а) соціальний розвиток; б) соціальне обслуговування; в) соціальний захист працівників; г) розробка та запровадження законів про соціальне партнерство. Ідентифіковано основні цілі, якими керується сучасна держава у контексті реалізації політики зайнятості населення, спрямованої на формування оптимальних трудових відносин: а) матеріальна підтримка і сприяння з працевлаштування для безробітних громадян; б) підвищення кваліфікації трудового сектору держави; в) розвиток системи управління у сфері зайнятості населення, прийняття ряду законів, які слугуватимуть вирішенню головних питань у даній сфері.

3. **Розкрито особливості реалізації державної політики у сфері зайнятості населення в умовах інноваційних змін**, що характеризуються: запровадженням сервісної моделі розвитку, яка передбачає оновлення сфери послуг та ІТ- сектору. Показано, що інноваційний тип суспільного розвитку зумовлює розвиток високотехнологічних галузей економіки, що потребують високоосвічених, інноваційних, креативних і перспективних фахівців. Показано перехід від рекреаційної до інформаційної моделі зайнятості, який зумовлює поступове звуження демографічного базису функціонування ринку праці, де відбуваються технологічні зміни, пов'язані з глобалізацією світового економічного та інформаційного простору, поширюються нестандартні форми зайнятості; встановлено, що чим вищий рівень економічного розвитку держави в умовах інноваційних змін, тим вищою є зайнятість її населення, що увиразнює

нерівномірність функціонування трудового потенціалу між державами, які декларують вищий рівень науково-технічних та інноваційних досягнень у різних сферах суспільного життя.

У контексті ідентифікації сутності та **особливостей інноваційних змін розкрито** основні критерії, які змінюють специфіку функціонування сфери зайнятості в сучасному світі, серед яких: а) виробничі ресурси; б) тип виробничої діяльності; в) характер базових технологій. Класифіковано стратегічні вимоги щодо відтворення трудового потенціалу на інноваційній основі: а) здатність реалізовувати творчу креативну працю; б) системне здобуття та опанування нових професійних знань, необхідних для належного функціонування сучасного суспільства.

4. Ідентифіковано зміст професійної освіти як структурної умови формування сфери зайнятості населення в умовах інноваційних змін, що передбачає інтенсифікацію сучасних виробничих технологій. Запровадження автоматизованих засобів виробництва та новітніх інноваційних систем, зумовлює перегляд стандартів та показників якості фахівців, від чого залежить й ефективність зайнятості населення. На підставі цього показано, що професійна освіта працівників в умовах інноваційних змін є стратегічним інструментом підвищення конкурентоспроможності держави й результативним фактором розміщення кваліфікованих кадрів на всіх вертикалях соціальної ієрархії. Як важливий факт підвищення інтелектуального рівня працівників та динамізації інноваційних змін суспільного розвитку вона забезпечує відповідну сегментацію сфери зайнятості та ринку праці, трансформує традиційну модель ринку праці за відповідними напрямками: а) ефективне використання трудового потенціалу держави; б) посилення конкурентної боротьби за робочі місця; в) створення потреби в підвищенні кваліфікації працівників; г) припинення плинності кадрів та відповідне підвищення продуктивності праці.

Доведено, що професійна освіта є стратегічною гарантією зайнятості населення, відповідно до якої динамізуються мобілізаційні процеси руху робочої сили. На підставі цього показано кореляцію між освітою та зайнятістю працівників за схемою «рівень освіти – кваліфікація – посада»; ідентифіковано тенденції розвитку освітньо-професійної складової формування інноваційної зайнятості, яка характерна для більшості європейських держав, зокрема: а) зростання рівня освіченості населення країни; б) пріоритетність окремих спеціальностей у структурі підготовки фахівців; в) швидкість реагування економіки та систему освіти на появу нових професій; г) зміна поглядів на освітню та виховну функції навчальних закладів; д) упровадження в зміст освітніх програм компетенцій нового типу. Охарактеризовано комплекс сучасних компетенцій (когнітивних, соціальних та базових професійних компетенцій) фахівців, що забезпечують інноваційну зайнятість, основними характеристиками якої є: 1) здатність до сприйняття нового та саморозвитку; 2) здатність виявляти самостійність в особистому та професійному житті; 3) володіння сучасними засобами комунікацій та активне їх використання у професійній діяльності; 4) толерантність до думки іншого, вміння критично мислити та сприймати зауваження; 5) готовність до розвитку професійних навичок та зміни сфери професійної й економічної діяльності; 6) наявність уніфікованих

базових знань паралельно з поглибленою професійною спеціалізацією; 7) вміння презентувати власну ідею (розробку); 8) ошадливе ставлення до навколишнього середовища; 9) мультикультурність та мультимовність; 10) уміння працювати в режимі високої невизначеності.

5. Обґрунтовано програмно-цільовий метод реалізації державної політики у сфері зайнятості населення в умовах інноваційних змін, який є: важливим технологічним інструментом, що забезпечує вирішення складних завдань у сфері продуктивної зайнятості населення. Його запровадження дозволяє чітко ранжувати черговість соціально-економічної та політичної доцільності вирішення відповідних проблемних позицій у сфері державної політики щодо оптимізації функціонування трудового потенціалу держави.

Доведено, що запровадження цілевих програм держави у сфері продуктивної зайнятості населення є своєрідним методологічним й технологічним орієнтиром для забезпечення результативності її функціонування, оскільки вони спрямовані на конкретне вирішення проблем з досягненням відповідного економічного ефекту, який передбачає збалансування відповідних організаційних та інституційних режимів вирішення проблем зайнятості населення в державі.

6. Систематизовано основні моделі реалізації державної політики у сфері активної зайнятості населення в умовах інноваційних змін, що сформувались у межах світової практики публічного управління у сфері ринку праці залежно від національного критерію, кожна із яких: має свої індивідуально-типологічні особливості; враховує соціально-економічні, юридичні, психологічні фактори функціонування ринку праці в умовах інноваційних змін; враховує сукупність механізмів держави щодо забезпечення зайнятості населення, історичні особливості економічного розвитку, формування ринків праці.

До таких *моделей* належать: а) *європейська* (характеризується скороченням чисельності осіб, зайнятих при підвищенні продуктивності праці); *скандинавська* (передбачає забезпечення зайнятості шляхом створення робочих місць у державному секторі за державні кошти, враховуючи умову середньої оплати праці); *американська* (зорієнтована на створення робочих місць, які не вимагають високої продуктивності для значної частини економічно активного населення; передбачає запровадження механізму страхування громадян від безробіття); *японська* (передбачає систему пожиттєвого найму працівників, на весь термін їх трудової діяльності та практику професійної підготовки й підвищення кваліфікації працівників, які тривалий час працюють в одній компанії); *шведська* (характеризується високим рівнем конкурентоспроможності робочої сили, критеріями якого є: професійна підготовка та перепідготовка працівників, створення робочих місць у державному секторі; субсидювання приватних компаній); *модель активної зайнятості населення* (передбачає сукупність правових, організаційних та економічних заходів держави, спрямованих на зниження показників безробіття шляхом попередження, профілактики звільнення працівників для збереження робочих місць); *модель пасивної політики зайнятості населення* (передбачає запровадження низки заходів, спрямованих на забезпечення виплат по безробіттю та надання відповідних послуг з добору робочих місць через відповідні інституційні структури держави); *територіальна* (спрямована на

забезпечення територіального руху робочої сили шляхом заповнення робочих місць завдяки переміщенню працівників між відповідними організаціями, які розташовані в межах однієї територіальної одиниці); *горизонтальна та вертикальна моделі* (передбачають внутрішньоорганізаційний рух працівників шляхом підготовки персоналу, формування структури відповідно до наявних у нього професій та компетентностей, «переміщення їх по *горизонталі* (на робочих місцях у межах конкретної організації) та по *вертикалі* (ієрархічною драбиною – від звичайного працівника до керівника організаційної структури)); *сегментаційна* (характеризується результативним нормативним інструментарієм регулювання умов найму, праці персоналу та його соціального захисту).

7. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення державної політики у сфері зайнятості населення України, яке включає низку нормативних документів (Конституцію України, Господарський кодекс, Закони України «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні», «Про інвестиційну діяльність», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків. На їх основі відбувається «формування умов для сприйняття, створення та використання інновацій, визначено правові, економічні й організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлено форми стимулювання державою інноваційних процесів.

8. Охарактеризовано довгострокову політику подолання безробіття як оптимізаційний механізм подолання безробіття в Україні, що передбачає: а) запровадження комплексу заходів з попередження масового безробіття, підтримання його на соціально-прийнятному рівні; б) підготовку, перепідготовку робочої сили, яка відповідає вимогам ринку та науково-технічного прогресу; в) розробку та реалізацію масштабних програм, проектів, що забезпечують вихід із застою депресивних регіонів. У своїй сукупності ці заходи спрямовані на активну участь держави у забезпеченні повної зайнятості населення, створення умов для зростання його добробуту, оптимального поєднання праці та навчання. Доведено, що її реалізація в Україні передбачає запровадження низки структурних ініціатив, зокрема: 1) *стимулювання гнучкої зайнятості населення*, 2) *посилення трудової мотивації населення*, спрямоване на мінімізацію напруги на ринку праці шляхом оптимізації основних його напрямків і запровадження відповідних програм (допомоги жінкам з дітьми, пенсіонерам, молоді, тим, хто поєднує навчання і роботу).

Ідентифіковано *види* (неповне (часткове); тіньове (закрите); сучасне; фрикційне; структурне; інституційне; циклічне; сезонне; добровільне) безробіття в Україні; систематизовано основні фактори (демографічний; науково-технічний; структурні зрушення в економіці, економічний спад; декларативна політика органів державної влади та профспілкових організацій у сфері оплати праці; параметри соціальної ситуації; аномальне посилення міграційних процесів) виникнення безробіття, які має враховувати довгострокова політика подолання зайнятості, аби слугувати повній зайнятості населення в Україні. На підставі цього обґрунтовано доцільність запровадження відповідних *програм попередження, подолання безробіття та регулювання зайнятості населення*, що слугуватиме повній та

ефективній зайнятості населення, результативності регулювання державою ринку праці та зайнятості населення, враховуючи відповідні фактори суспільного розвитку та структурної перебудови сучасного світу.

Розкрито *оптимізаційні показники забезпечення ефективної зайнятості*, які сприятимуть попередженню й подоланню безробіття в Україні: рівень зайнятості населення професійною діяльністю; рівень зайнятості працездатного населення в громадському секторі; оптимальний розподіл працездатного населення за сферами суспільно-корисної діяльності; унормування безробіття відповідно до природного його рівня. Їх урахування дозволить здійснити відповідні корективи у структурі системних реформ у напрямі посилення активної участі держави щодо забезпечення продуктивної й ефективної зайнятості населення.

9. Розроблено перелік інституційно-оптимізаційних механізмів розвитку сфери зайнятості населення України, який включає: *інфраструктурний механізм розвитку сфери зайнятості населення* (передбачає розвиток інфраструктури ринку праці шляхом підвищення рівня конкурентоспроможності робочої сили за рахунок залучення до активних програм підготовки та перепідготовки кадрів, стимулювання розвитку підприємливості та адаптованості до роботи в ринкових умовах); *інституційно-оптимізаційні механізми інноваційної зайнятості населення* (служать забезпеченню інноваційної зайнятості населення як структурної умови інноваційного розвитку України); *реформування служби зайнятості України як інституційно-оптимізаційний механізм розвитку сфери зайнятості населення* (передбачає модернізацію методології діяльності Державної служби зайнятості України відповідно до вимог вітчизняного та глобального ринку праці шляхом належного використання людського потенціалу); *кар'єрного радника як інноваційну методику реалізації інституційно-оптимізаційного механізму розвитку сфери зайнятості населення*.

Запропоновано *стратегічно-технологічні прийоми розвитку сфери зайнятості населення України: сприяння зайнятості населення, яке проживає в сільській місцевості* (розроблення та запровадження відповідних інституційно-оптимізаційних заходів, серед яких: створення сприятливих умов для розвитку приватних і кооперативних форм діяльності у сфері соціально-побутового обслуговування; розширення системи соціально-ділових центрів, бізнес-інкубаторів, центрів розвитку бізнесу для виконання функцій менеджменту з метою розвитку сільського підприємництва і т.ін.); *випереджаюче навчання як стратегічно-технологічний прийом розвитку сфери зайнятості населення України* (передбачає випереджаючі умови розвитку ринку праці навчання працівників як гарантію їх захисту від звільнення та безробіття).

Отримані наукові результати у контексті даної дисертаційної роботи дозволили запропонувати окремі практичні рекомендації для органів державної влади України:

1. З метою оптимізації механізмів прийняття державно-управлінських рішень, які б координували зусилля держави щодо забезпечення продуктивної зайнятості населення в умовах інноваційних змін, *запропоновано цільовий принцип розподілу ресурсів*, що дозволить спрогнозувати ефект від реалізації цільових

програм у сфері зайнятості населення, який може стосуватись як загальносуспільного, так конкретно-індивідуального рівня зайнятості населення.

2. З метою стабілізації ситуації на ринку праці *Державній службі зайнятості України* рекомендовано запровадити систему програмних заходів з урахуванням територіальних та соціальних пріоритетів, що дозволить стабілізувати ситуацію із зайнятістю населення та блокувати високі показники безробіття (утримати оптимальний рівень безробіття), соціальної напруги, зберегти необхідний трудовий потенціал держави.

3. З метою оптимізації державної політики у сфері зайнятості населення доцільним є запровадження *Цільової програми «Розвитку малого та середнього підприємництва»*, спрямованої на створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу. Це дозволить: вирішити питання із забезпеченням зайнятості населення та розвитку самозайнятості; підвищити конкурентоспроможність суб'єктів малого та середнього підприємництва шляхом сприяння у просуванні на ринок вироблених ними товарів (робіт, послуг) і результатів інтелектуальної діяльності.

4. З метою забезпечення результативності реформування *Державної служби зайнятості України* рекомендовано:

створити структурні підрозділи на всіх рівнях: з аналізу та прогнозування розвитку ринку праці на глобальному, загальнодержавному та регіональному рівнях, включаючи окремі сфери та галузі;

посилити налагодження співпраці між Державною службою зайнятості та приватними структурами у напрямі моніторингу ринку праці, розроблення та реалізації відповідних соціально-економічних стратегій зайнятості населення (щодо цього їй має бути надане право координації приватних структур з працевлаштування у напрямку ліцензування та сертифікації їх діяльності, погодження ліцензійних обсягів навчальних закладів за всіма спеціальностями);

до структури діяльності Державної служби зайнятості включити реалізацію основних функціональних завдань, серед яких: 1) професійна орієнтація; 2) професійне навчання; 3) організація працевлаштування; 4) соціальний захист безробітних і тих, хто перебуває у пошуку роботи. На підставі цього діяльність обласних, міських та районних центрів зайнятості має бути розподілена на три рівні: 1) прийом і безпосередня допомога у сфері працевлаштування; 2) цільова взаємодія із підприємствами, що виступають у ролі роботодавців, які задовольняють заявки на робочі місця; 3) адміністративний облік заявок, пропозицій, збір даних про локальний ринок праці.

запровадити щорічну оцінку ефективності діяльності персоналу Державної служби зайнятості за відповідними показниками: за окремими напрямками (професійна підготовка, перепідготовка, професійна орієнтація, громадська робота, тимчасове працевлаштування); якісний склад персоналу служби; якість працевлаштування (кількість громадян, які звертаються до неї за отриманням відповідних послуг); якість та кількість вакансій, які самостійно збираються нею за заявками роботодавців та громадянами, які шукають роботу; суспільно значущі результати, що відображають соціальний, економічний та бюджетний ефект.

З метою забезпечення практики випереджаючого навчання *Служби зайнятості України* рекомендовано ініціювати проведення стратегічно-технологічних заходів:

- проведення на рівні навчальних закладів флешмобів «Оволодіння суміжними професіями – запорука успіху»;
- започаткування тематичних зустрічей, лекцій та тренінгів – «Методи пошуку роботи для випускників в умовах кризи та глобальної міграції», «Ситуація на вітчизняному та глобальному ринку праці та можливість працевлаштування»;
- започаткування фестивалів «Робітничі професії на ринку праці», «Інноваційні професії на ринку праці»;
- вдосконалення технологічної складової проведення «Ярмарку вакансій» та «Кар'єрного форуму», які сприятимуть активній динамізації процесів працевлаштування населення;
- запровадження на базі обласних та Київського міського центрів зайнятості Державної служби зайнятості України активні програми соціальної адаптації безробітних громадян на ринку праці «Новий старт» (за прикладом Німеччини), які б слугували зниженню синдрому соціальної дезадаптації та відновленню мотивації до працевлаштування громадян, які тривалий час перебували без роботи.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

Статті в наукових фахових виданнях

1. Сухомлин В. Б. Професійна освіта як структурна умова продуктивної зайнятості населення в умовах інноваційних змін в Україні. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2018. Вип. 7. С.98-102
2. Сухомлин В. Б. Особливості становлення державної політики у сфері зайнятості населення: методологія проблеми. *Ефективність державного управління : зб. наук. пр.* 2018. Вип. 3 (56). С. 158-168.
3. Сухомлин В. Б. Ідентифікація проблеми зайнятості у контексті сучасних дослідницьких підходів. *Демократичне врядування*. 2018. Вип. 2 (22), 2018.
4. Сухомлин В. Б. Теоретико-методологічний аналіз зайнятості у контексті сучасних дослідницьких підходів. *Економіка і держава. Серія: державне управління*. 2019. №1. С. 69-74.
5. Сухомлин В. Б. Державна політика у сфері зайнятості населення: методологічні проблеми. *Економіка і держава. Серія: державне управління*. 2018. №7. С. 95-100.
6. Сухомлин В. Б. Зайнятість населення як об'єкт публічного управління: аналіз сучасних дослідницьких підходів. *Економіка і держава. Серія: державне управління*. 2018. №8. С. 84 - 89.

Статті в зарубіжних виданнях

1. Victor SUKHOMLIN. Gnostic approach to articulation of the problem of employment: analysis of research approaches. *Scientific journal "The World of Politics, Society, Geography"* listed in the register of Polish newspapers and magazines under the

number 500 decision of the District Court of the City of Slupsk NsRej 5/16 from August 23, 2016, p. 189-195.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

1. Сухомлин В. Б. Зміна пріоритетів у роботі столичної служби зайнятості. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2016. №1(46). С. 66-68.

2. Сухомлин В. Б. Зайнятість населення як структурна умова соціально-економічного розвитку сучасної постмодерної держави. *Науково-практичне забезпечення розвитку та співробітництва об'єднаних територіальних громад* : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (м. Дніпро, 30 жовт. – 30 листоп. 2018 р.). Дніпро, 2018. С. 248-251.

3. Сухомлин В. Б. Інституційне забезпечення державної політики у сфері зайнятості населення. *Форум прямої демократії*: матеріали доповідей та тез Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 4 груд. 2018 року). Київ, 2019. С. 192-195.

4. Сухомлин В. Б. Структурно-функціональна роль держави у процесах забезпечення зайнятості населення. *Роль держави та громадського сектору в соціальній адаптації переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників АТО*: зб. матеріалів круглого столу до Дня захисника України (Київ, 17 жовт. 2018 р.). Київ, 2018. С. 179-182.

5. Сухомлин В. Б. Гностичний підхід до ідентифікації сучасної концепції зайнятості населення в межах розвитку сучасної держави. *Організаційно-управлінські та психологічні аспекти сучасного ринку праці України* : тези доповідей VII Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та аспірантів (Київ, 1 листоп. 2018 р.). Київ, 2019. С. 289-293.

6. Сухомлин В. Б. Генезис статусу службовців ДСЗУ. *Публічна служба в модерній державі* : матеріали наук.-практ. конф., присвяченої 100-річчю державної служби України (Київ, 13 черв. 2018 р.). Київ, 2018. С. 82-85.

7. Сухомлин В. Б. Становлення державної політики у сфері зайнятості населення в умовах формування економіки нового типу. *Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком* : матеріали XII регіон. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Дніпро). Дніпро, 2018. С. 293-296.

АНОТАЦІЯ

Сухомлин В. Б. Формування та реалізація державної політики у сфері зайнятості населення. На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України. – Київ, 2018.

У дисертаційній роботі обґрунтовано теоретико-методологічні засади формування та реалізації державної політики у сфері зайнятості населення в сучасних умовах суспільного розвитку, запропоновано авторське розуміння зайнятості населення як структурної умови демократизації публічного управління. Обґрунтовано доцільність запровадження методу демократизації соціально-трудових відносин, який продемонстрував перехід від бюрократичної структури управління до багаторівневого мережевого структурного управління.

Ідентифіковано поняття «інноваційна зайнятість населення», що характеризує зайнятість в умовах розвитку сучасних інформаційно-комунікативних технологій і зумовлює появу нових форм зайнятості населення, збільшуючи попит на «якісні трудові ресурси», здатні виконувати інформаційні та високоінтелектуальні види робіт у всіх сферах суспільного життя.

Запропоновано концепцію програмно-цільового методу реалізації державної політики у сфері зайнятості населення. Розкрито інноваційний тип суспільного розвитку, який висуває нові вимоги до фахівців у різних сферах суспільного життя, зумовлюючи доцільність володіння новими навичками.

Розроблено методику профілювання безробітних та зниження тривалого безробіття в Україні, яка слугує покращенню показників щодо об'єктивності оцінки здатності безробітних та ефективності використовувати відповідні активні програми з подолання безробіття, що передбачає модернізацію та структурну перебудову системи Державної служби зайнятості на основі запровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій дозволить забезпечити створення додаткових робочих місць.

ANNOTATION

Suhomlin V. B. Formation and implementation of state policy in the field of employment. Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Public Administration in the specialty 25.00.02 Mechanisms of Public Administration. - Institute of Personnel Training of the State Employment Service Ukainy. - Kyiv, 2018.

In the dissertation the theoretical and methodical principles of formation and implementation of the state policy in the field of employment of the population in the modern conditions of social development are substantiated, author's understanding of the employment of the population as a structural condition of democratization of public management, which is laid by the methodological and technological administrators of administration, which extends the norms for the free realization of the right, is proposed. citizens to realize their own life. The expediency of introduction of the method of democratization of social and labor relations, which demonstrated the transition from bureaucratic management structure to multilevel network structural management, was substantiated.

Vocational education as a structural and functional component of productive employment of the population in conditions of innovative changes is characterized, which includes acquisition of strategic titles and acquisition of appropriate skills and abilities. A combined approach to the implementation of procedures for the profiling of the unemployed, which provides for the assessment of the risks of long-term unemployment and the selection of active programs, is developed. The statistical model of estimating the employment potential of the unemployed, which takes into account the level of motivation of the unemployed to employment, is calculated, which is calculated by means of questionnaires. The state policy in the field of employment as a set of measures (direct state and direct influence on the labor sphere), aimed at stimulating the attraction and effective functioning of individuals in the field of work for the achievement of the goals of society, has been characterized.

The concept of "innovative employment of the population" has been identified, which characterizes the employment that arises in the development of modern information and communication, which leads to the emergence of new forms of employment, increasing the demand for "quality human resources", able to carry out information on highly intelligent types of work in all spheres public life.

The concept of the program-target method of realization of the state policy in the field of employment of the population is proposed. The innovative type of social development, which introduces new requirements for specialists in various spheres of public life, has been discovered, leading to the expediency of possessing new skills, which serves the modernization of production, gradually replacing traditional activities and specialization. The main criteria of innovation, which influence segmentation of employment in the modern society, are categorized, among them: involvement of the participants of labor activity in the process of creation and use of innovations; creative nature of work; high level of education and professional mobility; high level of social and economic efficiency;

A methodology for profiling the unemployed and reducing long-term unemployment in Ukraine, which serves to improve the performance of objects

ANNOTATION

Suhomlin V.B. Formation et mise en œuvre de la politique de l'État dans le domaine de l'emploi. Manuscrit

Mémoire de maîtrise en administration publique dans la spécialité 25.00.02 Mécanismes de l'administration publique. - Institut de formation du personnel du service public de l'emploi à Ukainy. - Kiev, 2018.

La thèse a prouvé les principes théoriques et méthodologiques de la formation et la mise en œuvre de la politique publique en matière d'emploi dans les conditions modernes de développement social, a proposé la compréhension du droit d'auteur de l'emploi comme condition structurelle de la démocratisation de l'administration publique qui fournit l'administration des régulateurs méthodologiques et technologiques qui étendent les règlements pour le libre exercice du droit les citoyens à réaliser leur propre vie.

Identifié le concept de « l'emploi innovateur », qui décrit le temps qui se produit dans le développement de l'information et de communication modernes, ce qui conduit à l'émergence de nouvelles formes d'emploi, la demande croissante de « ressources humaines de haute qualité » qui peuvent transporter des informations sur les emplois hautement intellectuelle dans tous les secteurs la vie publique.

Le concept de la budgétisation du programme de la politique publique dans le domaine de l'emploi qui fournit une orientation claire du programme d'action de l'Etat pour placer le potentiel d'emploi dans divers domaines de la vie publique en demandant aux principaux objectifs à atteindre un objectif commun dans le domaine de l'emploi, il comprend les objectifs et les cibles connexes , qui forment un système cible à plusieurs niveaux, construit hiérarchiquement pour le placement, le remplacement et la protection du potentiel de main-d'œuvre de l'État.

Une méthodologie pour profiler les chômeurs et réduire le chômage de longue durée en Ukraine, qui sert à améliorer la performance des objets.

Підписано до друку 27.02.2019
Формат 148x210 мм. Обл.-вид.арк. 1,41.
Наклад 100 прим.

Свідоцтво серії ДК № 1805 від 25.05.2004

Віддруковано з оригінал-макета в Інституті підготовки кадрів державної служби
зайнятості України
03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, тел. (044) 536 -14-85